

KONGRESI IN SIMPOZIJI

Antoša Leskovec

MEDNARODNI KULTURNOZGODOVINSKI SIMPOZIJ MODINCI
(MOGERSDORF)

V spomin na bitko pri Monoštru so po proslavi 500-letnice (1964) še nekajkrat priredili v Modincih (Mogersdorfu), porabskem kraju na avstrijskem Gradiščanskem, ki je bil bojišču najbližje, srečanja zgodovinarjev, iz katerih se je razvila mednarodna prirediteljev. Leta 1970 so sklenili gradiščanska deželna vlada, institut za kulturne stike s tujino v Budimpešti in po pooblastilu izvršnega sveta SR Slovenije združenje visokošolskih zavodov v Mariboru pogodbo o vsakoletnem mednarodnem kulturno-zgodovinskem simpoziju. Jeseni 1971 je v krog prirediteljev stopilo še Povijesno društvo Hrvatske.

Namen simpozija je, kot pravi pogodba: »da bi si znanstveniki družno prizadevali s predavanji in razgovori ustvariti novo zgodovinsko podobo o mejnem ozemlju treh narodov, da bi premagali predsodke, ki jih je povzročilo v preteklosti često zmanjnjeno prikazovanje te podobe in tako pomembno pripomogli h kulturnemu sporazumevanju med narodi...« Od 1969 do danes (junija 1975) se je zvrstilo že šest teh prireditev; gradivo s petih je že izšlo v posebni seriji publikacij. 1969. (od 28. julija do 2. avgusta v Modincih) je bil to še avstrijski simpozij z udeležbo Madžarov in Slovencev. Okvirna tema je bila »Avstrija in Turki«. Avstrijci kot domačini so prebrali dvanajst referatov, Madžari dva, iz Slovenije sta referirala dr. Josip Zontar pod naslovom Južni Slovani in Turki in mag. Jože Koropec pod naslovom Krščanske cerkve jugoslovanskih ljudstev pod turško oblastjo. Tudi simpozij 1970 (od 6.—11. julija, v Modincih) je bil formalno še avstrijski z madžarsko in slovensko udeležbo (v gradivu — vabilih in poročanju je to Das Kulturhistorische Symposium Mogersdorf 1970, v naslovu publikacije pa kot že 1969 Internationales Kulturhistorisches Symposium Mogersdorf 1970). Generalna tema je bila »Avstrija in Južni Slovani«, referati so bili že precej enakomerno porazdeljeni, saj so jih Avstrijci prebrali štiri, Madžari tri in Slovenci dva: dr. Janez Rotar pod naslovom Zasedba Bosne in Hercegovine 1878 kot tema v slovenskem slovstvu in Bruno Hartman pod naslovom Dunajska dvorna knjižnica in njeni slovenski knjižničarji. Prvi simpozij po mednarodni pogodbi je bil prirejen med 5. in 10. julijem 1971 zopet v Modincih, kot je to določila pogodba. Generalna tema je bila Narodnostni problem v panonskem prostoru — prispevek k sporazumevanju med narodi. Avstrijska stran je oskrbela pet referentov, madžarska štiri, Slovenci smo imeli od napovedanih dveh na simpoziju le enega, ker drugi zaradi službenih zadržkov ni mogel priti na simpozij. Naš referent Franc Šebjanič je govoril o protestantskem gibanju panonskih Slovencev od 16. do konca 18. stoletja. Madžari, ki so po pogodbi prevzeli organizacijo simpozija 1972, so ga priredili v Kisku (Köszeg) v Železni županiji. Generalna tema je bila »Mesta in trgi v panonskem prostoru od 16. do 19. stoletja«, krog referentov in udeležencev so razširili Hrvati. Gostitelji Madžari so prebrali tri referate, Avstrijci dva, Hrvati dva in dva vnaprej pripravljena koreferata. Naša referenta sta bila profesor dr. Vasilij Melik, ki je prebral referat o demografskem in etničnem razvoju v slovenskih mestih v 19. stoletju in profesor dr. Sergij Vilfan, ki je referiral o temi Srednjeveško mesto med Panonijo in Jadranom. Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru je organiziralo simpozij v Mariboru od 2.—7. julija 1973. Z generalno temo »Položaj kmeta in kmečki upori od 15.—19. stoletja« je dal simpozij mednarodno obeležje proslavljanju 500-letnice slovenskih kmečkih vstaj in 400-letnice slovensko-hrvaškega punta. V zaslugo si smemo slovenski prireditelji šteti, da smo na

tem simpoziju z uvedbo simultanege prevajanja v jezike partnerjev prispevali k dejanski enakopravnosti udeleženk simpozija in tako utrdili njegov mednarodni značaj. V nemščini so bili na dotedanjih prireditvah brani referati in nemško se je diskutiralo, v publikacijah simpozija so bili do zbornika kiseškega simpozija le nemški teksti referatov, povzetki pa v madžarščini in hrvaščini in le povzetki referatov slovenskih referentov v slovenščini. V publikaciji referatov s simpozija v Kisku so teksti vseh referatov objavljeni v madžarščini in v nemščini, povzetki k vsem referatom pa tudi v slovenščini. V Mariboru so referenti in diskutanti govorili v svojih jezikih, tako so referati (diskusije se ne objavlja) tudi objavljeni v zborniku, v katerem so za vsakim referatom povzetki v ostalih treh jezikih. Slovensko stran kot domačina so v Mariboru zastopali trije referenti: akademik profesor dr. Bogo Grafenauer (Kmečki upori na Slovenskem do 18. stoletja), docent dr. Jože Koropec (Slovenski kmečki upor leta 1635) in profesor dr. Sergej Vrišer (Zgodovina in znamenitosti Maribora), hrvatsko dva, avstrijsko tri, ker je Gradiščanska pridobila en dodatni referat za Štajersko, ki se je najprej potegovala za vstop med prirediteljce in je bila nato zastopana po Gradiščanski, madžarsko dva. V Sisku je organiziralo Povijesno društvo Hrvatske simpozij Modinci 1974 z generalno temo »Delavska gibanja od začetka do konca prve svetovne vojne«. Hrvati so prebrali štiri referate, Madžari dva, Avstrijci tri (dva za Gradiščansko, eden za Štajersko), mag. Franc Rozman je bil s svojim referatom Socialistično delavsko gibanje na slovenskem Štajerskem do izbruha prve svetovne vojne edini slovenski referent, ker naš drugi napovedani referent ni mogel priti na simpozij. Izid zbornika referatov s simpozija so organizatorji napovedali za letošnje leto.

Kakšne koristi imamo Slovenci od tega simpozija, v katerega smo se vključili na pobudo iz severovzhodne Slovenije in ki ga za nas organizira inštitucija, združujoča mlade mariborske visokošolske zavode? Tako v objavljenem programskem delu kot v neformalnih stikih z našimi panonskimi sosedi Avstrijci in Madžari, ki jih ta prireditev nam kot tudi Hrvatom omogoča, je obilo priložnost za diskusijo. Zgodovini je pripadno na teh prireditvah plemenito poslanstvo utrjevanja mirnega sožitja med sosedi ob vzajemnem spoštovanju. Medsebojnemu spoznavanju služi tudi okvirni program kulturnih prireditev, vsako leto nastopajo na folklornem večeru skupine iz vseh dežel prirediteljic in se prirejajo enodnevnne ekskurzije. Z ožje strokovnega gledišča simpozij naše zgodovinarje spodbuja, da nadoknadijo zamujeno pri raziskovanju panonskih Slovencev. Naši udeleženci simpozija se spoznavajo z delavci tistih znanstvenih in kulturnih ustanov madžarskega Cezdonavja, ki hranijo tudi gradivo za zgodovino Prekmurja. Gradiščanski zgodovinarji, s katerimi se srečujemo, so v tem oziru gotovo pred nami in nam morejo njihove izkušnje koristiti. Zato si simpozij Modinci zasluži zanimanje naše znanstvene in kulturne javnosti ter njeno podporo.